

Nr 768

Av herr **Hyltander m. fl.**, *angående invandrarnas integration i det svenska samhället.*

Den senaste tidens händelser på arbetsmarknaden har aktualiserat många av de problem som den utländska arbetskraften och deras anhöriga ställs inför i sin situation som invandrare i ett för dem i långa stycken obekant land. Såväl från invandrarnas egen som från det svenska samhällets synpunkt är det ytterst angeläget att integrationen sker så snabbt och smärtfritt som möjligt.

Bland dem som från svensk sida fått personlig och ingående kontakt med dessa problem är lärare och medarbetare vid olika kurser för invandrare. I anslutning till olika fortbildningskurser som SÖ anordnat för denna lärarpersonal har kursdeltagarna uttalat sig om olika vägar att komma till rätta med denna problematik. Resolutioner och uttalanden från deltagarna i några av dessa kurser återges citerade nedan i motionen.

Det synes angeläget att berörda myndigheter, invandrarverket, arbetsmarknadsstyrelsen och skolöverstyrelsen, samarbetar på ett intimt sätt för att frågorna skall få en god och snabb lösning. Den pågående invandrarutredningen bör inte få vara hinder för att åtgärder vidtages omedelbart för att lösa de problem som här aktualiseras.

Det måste vara en social och humanitär angelägenhet för vårt svenska samhälle att se till att integrationen blir så smärtfri och effektiv som möjligt.

Resolution angående förbättringar av invandrarnas undervisning i svenska med samhällsorientering.

1. *Angående bidrag för intensivundervisning.*

För närvarande får enligt Arbetsmarknadsstyrelsens bestämmelser endast de invandrare utbildningsbidrag, vilka vid Arbetsförmedling sökt men inte erhållit arbete. Därmed är de intensivkurser, som anordnas vid många studieförbund och lett till synnerligen goda resultat, förbehållna denna invandrargrupp. De många invandrare som direkt efter ankomsten börjar ett ofta hårt och lågavlönat arbete hänvisas däremot till enbart kvällsundervisning, vilket fördröjer deras anpassning.

Vi kräver att samtliga invandrare bereds ekonomisk möjlighet att deltaga i intensivundervisning (motsvarande heltidsarbete), omfattande minst 250 timmar. Därvid åberopar vi de av Europarådet antagna rekommendationerna från den 1 februari 1968 angående språkundervisning för utländsk arbetskraft (CCC/BES (67) 57 Revised; Strasbourg, 1st February 1968). Minimitiden för utbildningsbidrag bör bero av den roll som svenskt språk

spelar för elevens kommande yrkesverksamhet i Sverige. Detta kan förverkligas genom att Inrikesdepartementet hos Arbetsmarknadsverket hemställer om en sådan liberalare tolkning av existerande AMS-bestämmelser, som redan nu på vissa håll lokalt tillämpas. För de invandrare, som redan finns i landet och fått anställning bör åtminstone 1 lektion per dag på arbetstid — och helst i språklaboratorium — ordnas.

2. *Vi kräver att* analfabeterna (för närvarande cirka 3 000 personer) lika väl som zigenarna (962 personer) får undervisning i svenska och andra skolämnen under minst 2 år och att de med ringa kunskaper i läsning och skrivning får motsvarande undervisning under minst 1 år, samt att de bereds ekonomisk möjlighet att delta i denna undervisning.

3. *Vi kräver att läroplan* för svenska med samhällsorientering utarbetas. Läroplanen skall vara differentierad efter olika studienivåer och således innehålla skilda studieplaner för grupper som de i punkt 2 nämnda samt för övriga grupper.

4. *Vi kräver att lärarutbildning och anställningsvillkor för lärarna* fastställs, för att lärarrekyteringen och därmed undervisningen skall kunna hållas på skälig nivå.

5. *Vi kräver att Invandartidningen* — liksom motsvarande nyhetsorgan i invandrarlandet Israel — även utges i *svensk, språkligt tillrättalagd* version, avsedd att användas för undervisningsbruk.

6. *Vi kräver att Sveriges Radio* — liksom BBC, Israels radio m. fl. — producerar dagliga informationssändningar i radio av för invandrarna relevant samhällsorientering på språkligt tillrättalagd och *synnerligen* enkel svenska.

Det ovan anförda motiveras av följande fakta:

1. Rent humanitära. "Kunskaper i svenska är ett huvudvillkor för en god anpassning i Sverige. Den som inte lär sig landets språk blir ohjälpligt handikappad och ofta åsidosatt." (Invandrargruppen september 1968.)

2. Politiska. En isolering av invandrargruppen medför risk för ghetto-bildning och därmed sammanhängande aversion mot det svenska samhället.

3. Ekonomiska. Ökad arbetsbörda för svenska instanser, orsakad av invandrarnas bristande kännedom om hur det svenska samhället fungerar — inte minst ökade kostnader på grund av ungdomskriminalitet bland icke-assimilerade invandrare. Kostnaderna för en förbättrad utbildning torde på sikt mer än väl kompenseras av de minskade kostnaderna vid en snabb och god anpassning.

Hässelby slott, den 14 december 1968

Deltagarna i Skolöverstyrelsens kurs
för lärare i svenska för invandrare

Resolution nr 2, antagen vid SÖ:s kurs i Graninge för lärare i svenska för invandrare.

Enligt arbetsmarknadsstyrelsens bestämmelser ges nu endast de invandrare utbildningsbidrag, vilka vid arbetsförmedling sökt men inte erhållit arbete. Därmed är de intensivkurser som anordnas förbehållna denna invandrargrupp. De många invandrare, som direkt efter ankomsten börjar ett ofta hårt och lågavlönat arbete, hänvisas däremot till enbart kvällsundervisningen, vilket fördröjer deras anpassning.

Samtliga invandrare måste beredas ekonomisk möjlighet att delta i intensivundervisning (motsvarande heltidsarbete), omfattande minst 240—300 timmar. Härvid åberopar vi de av Europarådet antagna rekommendationerna från den 1 februari 1968 angående språkundervisning för utländsk arbetskraft (CCC/EES (67) 57 Revised; Strasbourg, 1st February 1968).

Efter denna grundläggande utbildning bör undervisningen följas upp i enlighet med invandrarens yrkesinriktning, så att invandraren kan inpassas i samhället och hans egen kapacitet kan förverkligas och till fullo komma samhället till godo.

De AMS-bestämmelser, som nu gäller, bör formuleras liberalare. För de invandrare som redan finns i landet och fått anställning bör undervisning med ekonomisk kompensation, t. ex. betald arbetstid, ordnas.

Läroplan i svenska som främmande språk måste utarbetas. Denna läroplan bör innefatta samhällsorientering och bör vara differentierad i olika studienivåer och med hänsyn tagen till invandrarnas behov och förutsättningar.

Lärarutbildning och anställningsvillkor för lärarna måste fastställas. Lärarutbildningen kan förslagsvis förläggas till lärarhögskola och dispens ges för lärare utan formell behörighet men med mångårig och väl vitsordad pedagogisk erfarenhet och verksamhet inom ämnet.

Det föreligger ett ofrånkomligt behov av en fast byrå, lämpligen inom Invandrarverket, med uppgift att samordna undervisningen, medverka i såväl material- som provkonstruktion, informationsdistribution till lärarna samt i lärarutbildningen. Denna byrå bör ofördröjligen inrättas, för att Invandrarverket skall kunna fylla sin avsedda funktion.

Graninge den 23 maj 1969

Deltagarna i Skolöverstyrelsens kurs för
lärare i svenska för invandrare.

Angående utökning av antalet experttimmar för kurser i svenska för invandrare.

Vid Monica Boye-Møllers besök vid SÖ-kursen den 18—24 januari 1970 på Skepparholmen framgick det, att endast fyra timmars expertmedverkan kan uttagas per kurs oavsett längd. Deltagare från samtliga studieförbund anser det vara av yttersta vikt, att antalet experttimmar utökas väsentligt med hänsyn till kursens längd. Detta framför allt på grund av att våra invandrare behöver mer information, än vad de kan tillgodogöra sig via läroböcker, språklärare och samhällets informationskanaler. Även ur pedagogisk synpunkt anser vi det synnerligen önskvärt, att våra invandrare får denna information från annan person än den ordinarie läraren.

Skepparholmen den 23 januari 1970

Angående anskaffande av IS-studios för studieförbunden

Vid kursen på Skepparholmen för lärare i svenska som främmande språk har fråga väckts om vilka möjligheter studieförbunden har att erhålla bidrag till anskaffande av IS-studios. Eftersom man bedriver språkundervisning i stor utsträckning föreligger det ett stort behov av IS och det är angeläget att samtliga studieförbund underrättas om de bidrag som går att

söka och ifall sådana inte existerar åtgärder vidtas som leder till ändring av denna situation.

Skepparholmen den 23 januari 1970

I anslutning till vad ovan anförts och citerats hemställes,

att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om snabba åtgärder för att effektivisera invandrarnas integration i det svenska samhället och att vederbörande departement får uppdrag att ställa erforderliga resurser till förfogande för upplysning, information och undervisning.

Stockholm den 28 januari 1970

Gunnar Hyltander (fp) Erik Hovhammar (m) Bengt Börjesson (cp)

i Falköping